

CBS HET ANKER

Leren doe je samen!

beleidsplan **begaaafdheid**

Inhoud

- Inleiding
- 1. Visie, missie & slogan
- 2. Onze visie op begaafdheid
- 3. Signalering
- 4. Diagnostiek
- 5. Stappen
- 6. Profielen
- 7. Onderpresteerders
- 8. Sociaal-emotionele ontwikkeling
- 9. Versnellen
- 10. Compacten, verrijken, verdiepen
- 11. Plusgroep
- 12. Levend document

CBS HET ANKER

Leren doe je samen!

Inleiding

In dit beleidsplan begaafdheid staat beschreven welke keuzes het team van CBS Het Anker maakt [of gaat maken] rond het thema begaafdheid. Op school zijn wij ons bewust van het feit dat meer- en hoogbegaafdheid onze aandacht verdient. In 2016 hebben we hiervoor een leerteam begaafdheid opgericht om hiervoor een duidelijke lijn te ontwikkelen. Een deel van dit beleidsplan is een verslag van de studie die hiervoor is verricht.

Op CBS Het Anker willen we álle kinderen verder helpen in hun ontwikkeling. In onze visie [zie hfd.1] staat omschreven: *“In ons onderwijs sluiten wij aan op de talenten en het niveau van het individuele kind zodat ze plezier hebben in leren.”* Dit geldt ook voor meer- en hoogbegaafde kinderen. Om hen te leren leren, om hen te leren zichzelf te zijn en hen te helpen zich te ontplooiën is dit beleidsplan geschreven.

We willen met dit beleidsplan: achtergrondinformatie geven, compact en helder zijn, duidelijkheid verschaffen over afspraken die op onze school gelden en de stappen die we nemen bij de begeleiding van de leerlingen.

Graag willen we u als ouders/verzorgers, maar ook andere belangstellenden, goed blijven informeren over onze ontwikkelingen rond ons onderwijs. Dit document kunt u zien als een aanvulling op onze schoolgids. Mocht u na het lezen van deze informatie nog vragen hebben, stelt u die vragen dan gerust bij ons op school.

Namens het team van CBS Het Anker,
Jaap Oudenampsen [locatieleider]

1. Visie en missie & slogan

MISSIE VAN DE SCHOOL - Waar staat onze school voor?

CBS Het Anker is een:

- **Christelijke school:** God heeft ieder kind uniek geschapen, met eigen talenten en mogelijkheden, precies zoals je bent! Deze Bijbelse boodschap is ‘verankerd’ in ons onderwijs en de dagelijkse praktijk op school.
- **Daltonschool:** Onze missie is gebaseerd op de Daltonprincipes waarbij samenwerking, zelfstandigheid, verantwoordelijkheid en reflectie voor ons centraal staan. Ons pedagogisch en didactisch handelen vloeit hier uit voort.
- **Kanjerschool:** Wij geloven dat kinderen echt tot leren komen wanneer ze hun talenten en mogelijkheden kunnen ontdekken binnen de veiligheid van de school en in een positieve sfeer.

We bieden onderwijs dat de kinderen voorbereiden zal op het vervolgonderwijs en de maatschappij. We doen dat volgens onze visie:

VISIE VAN DE SCHOOL - Wat willen wij?

Samen van én met elkaar leren, dat is waar we voor gaan. In ons onderwijs sluiten wij aan op de talenten en het niveau van het individuele kind zodat ze plezier hebben in leren. Wij dragen op een sociale, respectvolle en uitdagende manier bij aan zelfstandige, verantwoordelijke en bewuste burgers die deel kunnen uitmaken van de veranderende maatschappij.

Wij doen dat onder andere door kinderen vertrouwd te maken met de inhoud van de Bijbel en helpen ze bij de toepassing in de dagelijkse praktijk. Zodat ze zich ontwikkelen tot evenwichtige personen in kennis en vaardigheid en met respect voor elkaar en de omgeving. We doen dit samen met de leerkrachten, ouders en deskundigen van buitenaf. De vakken rekenen, taal en lezen vormen de basis van het onderwijs.

SLOGAN Leren doe je samen!

‘Leren doe je samen!’ is de inspiratie voor al de ontwikkelingen bij ons op school. Goed onderwijs kun je bereiken als je samenwerkt doordat je van én met elkaar leert. Leren is dus een proces dat tússten mensen plaatsvindt, het is geen eenrichtingsverkeer. Dat geldt voor leerlingen en leraren, maar zeker ook voor leerlingen en leraren onderling. We leren op school niet alleen van elkaars kennis maar ook van elkaars sociale vaardigheden. De drie ‘identiteiten’ van onze school; christelijk, dalton en Kanjer sluiten goed aan op dit ‘samen leren’. We hebben elkaar nodig: samen ben je sterk, samen bereik je meer dan alleen!

2. Onze visie op begaafdheid

Wij willen dat onze (hoog) begaafde leerlingen:

- zich veilig en gewaardeerd voelen; ieder (hoog)begaafd kind is uniek en mag er zijn zoals hij/zij is, we willen uitgaan van de kracht van de leerling en hen kansen en uitdagingen bieden. Het uitgangspunt hierbij is om kinderen zowel pedagogisch (sociaal-emotioneel) en didactisch (cognitief) op hun eigen manier te benaderen. Het vormgeven van onderwijs aan (hoog)begaafde kinderen begint bij de erkenning dat deze kinderen recht hebben als ieder ander kind op passend onderwijs. Ook als dat betekent dat dit onderwijs afwijkt.
- met plezier naar school gaan en tegelijkertijd veel leren, doordat ze uitgedaagd blijven tot leren.
- leren samenwerken, verantwoordelijkheid leren nemen en zelfstandig worden door te ontdekken wat hun eigen leerstrategieën zijn, en door te leren ontdekken wat ze zelf missen en van anderen nodig hebben om al samenwerkend tot nog betere resultaten te komen.
- zich ontwikkelen tot evenwichtige personen in kennis en vaardigheden en met respect voor elkaar en de omgeving. Als leerlingen leren dat fouten maken mag, leidt dit tot positieve groei, door fouten maken leren ze leren.
- samen met de leerkrachten, ouders en deskundigen van buitenaf goed samenwerken om deze doelen te bereiken en om ons onderwijs steeds te verbeteren volgens de wijze van Handelingsgericht Werken.

3. Signalering & diagnostiek

Signalering bij binnenkomst

De eerste informatie ontvangt de school van ouders d.m.v. het intakeformulier of mondelinge toelichting. Daarnaast komt informatie van de peuterspeelzaal/opvang en de indruk van de groepsleerkracht.

Signalering tijdens de schoolloopbaan

Als school halen we de informatie uit: de resultaten van het LVS (Cito), de resultaten van de methode gebonden toetsen, de leereigenschappen van de leerling, observaties van de leerkracht, informatie van ouders, signaleringslijst. (standaard in groep 2 en 4)

Het is noodzakelijk om ontwikkelingsbehoeften van de leerling in kaart te brengen. Het gaat hierbij om het verzamelen van informatie over factoren die het werken en functioneren van begaafde leerlingen beïnvloeden en daarmee van belang zijn voor het uitzetten van een leerlijn. Naast het LVS gaat het om:

- Werkgedrag: zelfstandigheid, werkinstelling, motivatie.
- Taakaanpak: planmatige aanpak, welke stappen neemt een leerling in het oplossen van

een probleem, creativiteit en flexibiliteit.

-Sociaal-emotionele ontwikkeling: omgang met andere kinderen, omgang met volwassenen, houding t.o.v. school, zelfbeeld.

-Interesses / hobby's.

5. Stappen

We werken op CBS Het Anker met de volgende stappen:

1. Bespreken van de leerling tijdens de leerlingbespreking of groepsbespreking. Valt de leerling op? Wat laat hij/zij zien? Wat is er al gedaan? Wat is de volgende stap? Moeten er aanpassingen gedaan worden in het aanbod of een aparte leerlijn worden aangeboden? Hoe zit de leerling emotioneel in zijn vel? Wat geven ouders aan?
2. Invullen van een observatielijst. [Zie bijlage.] Hier staan diverse kenmerken en signaleringen in die duidelijkheid kunnen geven richting meer- en/of hoogbegaafdheid.
3. Is dit nog niet voldoende, dan gebruiken we de verkorte signaleringslijst van het DHH. De ouders krijgen dan ook een deel om in te vullen.
4. Indien nodig melden we de leerling aan voor psychodiagnostisch onderzoek. Dit wordt door een extern bureau gedaan, b.v. een GZ-psycholoog of orthopedagoog. De uitslagen van deze testen geven inzicht in de werkwijze en denkwijze van de leerling en geven een weergave van het IQ.

Na signaleren en diagnose kunnen de volgende vragen worden beantwoord:

1. Welk niveau van leerstof kan de leerling aan?
2. Is er sprake van hoogbegaafdheid of begaafdheid?
3. Op welke gebieden moet er een individuele leerlijn worden aangeboden?
4. Is de leerling gemotiveerd om te presteren? Is deze factor stabiel?
5. Kan de leerling planmatig en doelgericht werken en problemen oplossen?
6. Kan de leerling zelfstandig werken en welke factoren lijken dit te beïnvloeden?
7. Wordt het denken van de leerling gekenmerkt door creatieve probleemoplossing?
8. Is de leerling flexibel in zijn denken?
9. Spelen er externe risicofactoren zoals plezier hebben in school of zelfbeeld?
10. Spelen er externe risicofactoren in de omgang met anderen?

Met het antwoord op deze vragen is het mogelijk om een basisleerlijn voor de leerling uit te zetten. De leerkracht kan dan de juiste materialen zoeken die passen bij de ontwikkelingsbehoefte, werkwijze en interesses van de leerling. Ook krijgt de leerkracht een duidelijk beeld van eventuele risicofactoren die extra aandacht behoeven.

6. Profielen

	Gedragkenmerken	Herkennen	Begeleiding van school
Profiel I de succesvolle leerling	<ul style="list-style-type: none"> *perfectionistisch *goede prestaties *zoek bevestiging van de leerkracht *vermijdt risico *accepterend en conformerend *afhankelijk 	<ul style="list-style-type: none"> *schoolprestaties *prestatietests *intelligentietests *nominatie door leerkracht 	<ul style="list-style-type: none"> *versneld en verrijkt curriculum *ontwikkelen van persoonlijke interesses *vooraf testen, uitsluitend leerstof die nog niet beheerst wordt: leerstof inkorting *contact met ontwikkelingsgelijken *ontwikkeling van vaardigheden voor zelfstandig leren *mentor *begeleiding van school- en beroepsloopbaan.
Profiel II de uitdagende leerling	<ul style="list-style-type: none"> *corrigeert de leerkracht *stelt regels ter discussie *is eerlijk en direct *grote stemmingswisselingen *vertoont inconsistente werkwijzen *slechte zelfcontrole *creatief *voorkeur voor activiteit en discussie *komt op voor eigen opvattingen *competitief 	<ul style="list-style-type: none"> *nominatie door medeleerlingen *nominatie door ouders *interviews *geleverde prestaties *nominatie door volwassene buiten het gezin *creativiteitstests 	<ul style="list-style-type: none"> *tolerant klimaat *zoveel mogelijk bij passende leerkracht plaatsen *cognitieve en sociale vaardigheden trainen *directe en heldere communicatie met de leerling *gevoelens toestaan *mentor *zelfwaardering opbouwen *gedrag besturen met contracten *verdieping
Profiel III de onderduikende leerling	<ul style="list-style-type: none"> *ontkent begaafdheid *doet niet mee in programma's voor meer begaafde leerlingen *vermijdt uitdaging *zoekt sociale acceptatie *wisselt in vriendschappen 	<ul style="list-style-type: none"> *nominatie door begaafde medeleerlingen *nominatie door ouders *prestatietests *intelligentietests *prestaties 	<ul style="list-style-type: none"> *begaafdheid herkennen en adequaat opvangen *niet participeren in speciale activiteiten toestaan *sekses-rolmodellen geven (vooral meisjes) *doorgaan met informeren over opleidings- en beroepsmogelijkheden

<p>Profiel IV de drop-out</p>	<ul style="list-style-type: none"> *neemt onregelmatig deel aan onderwijs *maakt taken niet af *zoekt buitenschoolse uitdaging *verwaarloost zichzelf *isoleert zichzelf *creatief *bekritiseert zichzelf en anderen *werkt inconsistent *verstoort, reageert af *presteert gemiddeld of minder *defensief 	<ul style="list-style-type: none"> *analyse van verzameld werk *informatie van leerkrachten uit het verleden *discrepantie tussen intelligentiescore en geleverde prestaties *inconsistenties is prestaties *creativiteitstests *nominatie door begaafde medeleerlingen *geleverde prestaties in niet-schoolse setting 	<ul style="list-style-type: none"> *diagnostisch onderzoek *groepstherapie *niet-traditionele studievaardigheden *verdieping *mentor *niet-traditionele leerervaringen buiten de klas
<p>Profiel V de leerling met leer- en/of gedragsproblemen</p>	<ul style="list-style-type: none"> *werkt inconsistent *presteert gemiddeld of minder *verstoort, reageert af 	<ul style="list-style-type: none"> *sterk uiteenlopende resultaten op onderdelen van een intelligentietest *herkenning door relevante anderen *herkenning door leerkracht met ervaring met onderpresteerders *interview *wijze van presteren 	<ul style="list-style-type: none"> *plaatsing in programma voor begaafden *voorzien van benodigde bronnen *niet-traditionele leerervaringen *begin met onderzoek en ontdekkingen *tijd met ontwikkelingsgelijken doorbrengen (niet per se leeftijdgenoten) *individuele begeleiding
<p>Profiel VI de zelfstandige leerling</p>	<ul style="list-style-type: none"> *goede sociale vaardigheden *werkt zelfstandig *ontwikkelt eigen doelen *doet mee *werkt zonder bevestiging *werkt enthousiast voor passies *creatief *komt op voor eigen opvattingen *neemt risico 	<ul style="list-style-type: none"> *bereikte schoolresultaten *producten *prestatietests *interviews *nominatie door leerkracht, klasgenoot, ouders, zichzelf *intelligentietests *creativiteitstests 	<ul style="list-style-type: none"> *ontwikkelen van een lange termijn plan voor studie *versneld en verrijkt curriculum *belemmeringen in tijd en plaats wegnemen *vooraf testen, uitsluitend leerstof die nog niet beheerst wordt: leerstof inkorting *mentor *begeleiding van school- en beroepsloopbaan. *vervroegde toelating tot vervolgopleiding

7. Onderpresteerders

Hieronder worden kenmerken genoemd die typerend zijn voor deze leerlingen. Hoe meer kenmerken aan een leerling toegekend kunnen worden, des te groter de kans is dat de leerkracht te maken heeft met een onderpresterende leerling.

Positief

1. Begrijpt en onthoudt moeilijke informatie wanneer hij/zij wel geïnteresseerd is.
2. Leest veel of verzamelt in zijn vrije tijd op andere manieren veel informatie.
3. Presteert significant beter op mondelinge dan op schriftelijke overhoringen.
4. Kent veel feiten en heeft een grote algemene ontwikkeling.
5. Komt goed uit de verf bij individueel onderwijs op maat.
6. Is creatief en heeft een levendige verbeelding.
7. Ontwikkelt thuis op eigen initiatief allerlei activiteiten.
8. Heeft een brede belangstelling en vindt het leuk om dingen te onderzoeken.
9. Is gevoelig.

Negatief

1. Presteert op school redelijk tot slecht. (Soms alleen onder het eigen niveau.)
2. Heeft zijn huiswerk niet af of slecht gemaakt.
3. Is vaak ontevreden over zijn eigen prestaties.
4. Heeft een hekel aan automatiseren.
5. Vermijdt nieuwe leeractiviteiten uit angst om te mislukken.
6. Heeft minderwaardigheidsgevoelens, kan wantrouwend of onverschillig zijn.
7. Doet niet graag mee aan groepsactiviteiten, heeft het gevoel dat niemand hem mag.
8. Doelen worden door het kind te hoog gekozen zodat falen hieraan geweten kan worden.
9. Is snel afgeleid en impulsief.
10. Staat afwijzend of onverschillig tegenover de school.
12. Neemt geen verantwoordelijkheid voor zijn eigen daden of wijt mislukken aan anderen.
13. Verzet zich tegen autoriteit.

[Nelissen & Span 1999]

8. Sociaal-emotionele ontwikkeling

(Hoog)begaafde kinderen hebben net zoveel of net zo weinig problemen op sociaal-emotioneel gebied als alle andere kinderen. Het lijkt er zelfs op dat in veel gevallen de (hoog)begaafde kinderen ook op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling een voorsprong hebben op leeftijdgenoten.

Toch zijn we alert op de volgende knelpunten:

- een kind dat voorloopt op intellectueel gebied, maar sociaal-emotioneel op leeftijdsniveau wordt vaak ten onrechte beschouwd als een kind dat op dit gebied achterloopt. Men heeft dan soms te hoge verwachtingen op sociaal-emotioneel gebied.
- een kind dat voorloopt op intellectueel gebied, maar sociaal-emotioneel functioneert op datzelfde niveau wordt vaak beschouwd als een “veel te wijs kind”.
- (hoog)begaafde kinderen die op sociaal-emotioneel gebied functioneren op een lager niveau dan hun kalenderleeftijd verkeren in een gevarenzone.

Er zijn verschillende zaken waardoor het “anders-zijn” van het kind opvalt:

1. Ze hebben vriendschapsverwachtingen die passen bij kinderen die enkele jaren ouder zijn. [Van Overschelde 1988; 2007]
2. Trouw, loyaliteit en moreel ethisch besef zijn vaak eigenschappen die ze op veel jongere leeftijd ontwikkelen dan andere kinderen. [Van Gerven 2009]
3. Ze hebben een woordenschat en een manier van praten die door andere kinderen niet altijd begrepen wordt.
4. Ze stellen hoge eisen aan zichzelf en vinden het vanzelfsprekend deze eisen ook aan hun vrienden te stellen.
5. Ze hebben duidelijk andere interesses. [Webb e.a. 1999]
6. Ze maken grotere denksprongen waardoor het samenwerken en spelen met andere kinderen bemoeilijkt wordt. [Van Gerven & Lambertmont 2007]

We willen oog hebben voor de problematiek van het (hoog)begaafde kind. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat het kind ook zelf inzicht krijgt in deze problematiek. Dit kan worden bevorderd door in de eerste plaats deze kinderen te aanvaarden en accepteren zoals ze zijn. Herkenning en erkenning zijn daarbij sleutelwoorden.

Daarom kiezen we voor het volgende:

- (Hoog)begaafde kinderen laten we samenwerken in homogene (ontwikkelingsgelijke) groepen om zich met andere kinderen te kunnen identificeren en te ontwikkelen en in heterogene (onder ontwikkelingsniveau) groepen om te voorkomen dat zij buiten de groep vallen.
- (Hoog)begaafde kinderen moeten voldoende worden uitgedaagd en gemotiveerd blijven.
- Opdrachten voor deze kinderen worden daar waar mogelijk gekoppeld aan de klas, of hun inspanningen worden naar de klas toegespeeld, bijvoorbeeld door het geven van een presentatie.

9. Versnellen

Bij het uitgaan van een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen moet het eigenlijk vanzelfsprekend zijn dat er tegemoet wordt gekomen aan de onderwijsbehoeften van kinderen die sneller dan gemiddeld leren. Versnellen lijkt dan logisch. Toch zijn we geen voorstander van versnellen zonder verdere aanpak van de onderwijssituatie van het kind. Alleen versnellen is slechts het verplaatsen van het probleem en kan ertoe leiden dat een kind te vroeg klaar is met de stof voor het basisonderwijs, terwijl het kind op andere dan cognitieve gronden er nog niet aan toe is om verder te gaan met het middelbaar onderwijs. Behoeftte aan versnellen komt vaak vanuit beschikbaarheid van de lesstof. De gemiddelde lesstof die wordt gehanteerd op een basisschool is meestal niet toereikend voor een (hoog)begaafde leerling. Dit heeft de volgende oorzaken:

- de leerling heeft meestal een hoog werktempo.
- de leerling heeft minder tijd nodig om zich nieuwe dingen aan te leren.
- de leerling heeft behoefte aan grotere leerstappen en minder herhalingsstof.
- de leerling heeft minder behoefte aan instructie.

Leerstof voor een (hoog)begaafde leerling moet voldoen aan de volgende eisen:

- Leerstof van een hogere moeilijkheidsgraad dan de reguliere leerstof.
- Meer uitdagender leerstof.
- Een hoger abstractieniveau. (Niet alleen moeilijker, wel ingewikkelder.)
- Complexere vraagstukken, combinaties van verschillende problemen.
- Vakgebieden in samenhang.
- Variatie in aanbod.
- Aansluiten bij de interesses van de leerling.
- Zinvolle aanvulling vormen op de reguliere leerstof.
- Zo min mogelijk of geen herhalingen, geen routinewerk.
- Didactisch logisch, gestructureerd opgebouwd.
- Reflectie op eigen handelen uitlokken.
- Divergent denken stimuleren.
- Leerstof met een aangepaste instructiewijze. (Minder luisteren, meer doen.)

[Nelissen & Span, 1999]

Dit overzicht laat onmiddellijk zien waarom (hoog)begaafde leerlingen kunnen uitvallen: vaak moeten (hoog)begaafde kinderen eerst de gehele reguliere leerstof maken, voordat zij ander werk mogen maken, terwijl leerlingen die moeite hebben om de leerstof zich eigen te maken, minder hoeven te maken, zodat de leerkracht de groep bij elkaar kan houden. Dit is tegenstrijdig met betrekking tot het cognitieve aspect en het levert veel

problemen op in de gedragsfeer. Te vaak wordt het 'andere' werk gezien als iets extra's terwijl het gezien moet worden als iets dat er voor in de plaats komt.

10. Compacten, verrijken, verdiepen

A. In de eigen groep

De collega's bespreken van te voren met de betreffende leerlingen wat er van hen verwacht wordt. Per week wordt er ten minste 2 x 10 minuten instructietijd ingepland op het rooster van de leerkracht (b.v. tijdens het stillezen).

Per week ten minste 2 x 30 minuten op de taakbrief van de leerling om in de klas te kunnen werken aan:

- Opdrachten die vanuit de plusgroep meegegeven zijn.
- Verrijking/pluswerk dat de leerkracht vanuit de eigen groep aanbiedt. (Rekentijgers, webkwest e.d.)

Ook deze tijd is niet vrijblijvend. Kan gecreëerd worden door compacten van basisstof.

Compacten

Dit is het comprimeren van de reguliere leerstof tot een zodanige omvang dat alleen nieuwe aspecten en de daarbij minimaal inoefenstof wordt aangeboden. [Van Gerven, 2002; van der Molen, 2005] Een structurele opzet hiervan vraagt aanvankelijk een behoorlijke tijdsinvestering, maar gaat mee voor de duur van een methode.

- Welke opgaven uit dit blok/hoofdstuk zijn zinvol en uitdagend voor (hoog)begaafde kinderen?
- Welke onderdelen beheerst de leerling al?
- Welke onderdelen juist niet?
- Er mag niet willekeurig in de lesstof worden geschrapt. Ga systematisch te werk.
- Leg vast wanneer de methodegebonden toetsen afgenomen worden: vooraf het te compacten gedeelte of na de verwerking van de gecompecte leerstof.

Op CBS Het Anker zetten we waar het kan en zinvol is de richtlijnen van de methode in. Dit geldt voor

- Taal: per hoofdstuk bekijken we welke opgaven er gemaakt worden en welke opgaven aangepast of vervangen wordt door een hogere denkkorde-opdracht.
- Rekenen: eerst les 13 maken van het nieuwe blok. De onderdelen die niet beheerst worden, doet de leerling mee met de groep. De onderdelen die wel beheerst worden, zullen in kleine delen worden herhaald en geautomatiseerd. De methode Pluspunt geeft hiervoor ook duidelijke richtlijnen per les.

Bij het compacten is zorgvuldigheid ook belangrijk: b.v. de leerling leert nauwkeurig te werken, moet minimaal alle sommen goed hebben. (Maximaal 1 of 2 fouten.)

Verrijken en verdiepen

Het gevolg van compacten is dat er tijd vrijkomt die moet worden ingezet voor verrijkingsopdrachten. Deze verrijkingsopdrachten zijn dan ook geen 'extraatje' voor een leerling, maar een logisch onderdeel van het lesprogramma. De begrippen verrijken en verdiepen worden regelmatig door elkaar gehaald en door elkaar gebruikt.

-Met verdiepen bedoelen we het aanbieden van leerstof die een uitbreiding vormt op onderwerpen of vakken die een onderdeel uitmaken van het reguliere onderwijsaanbod.

-Met verrijken bedoelen we het aanbieden van leerstof die onderwerpen of vakken behandelt die normaal gesproken geen onderdeel uitmaken van het reguliere onderwijsaanbod.

Nu is er -ook in verrijkingsmateriaal- materiaal die zich richt op lagere orde i.p.v. hogere orde denkvaardigheden (onthouden, begrijpen, toepassen). De begaafde leerlingen hopen dan van korte uitdaging naar korte uitdaging. Het lijken dan 'zoethoudertjes'. Dit kan uiteindelijk demotivatie en ongeïnteresseerdheid tot gevolg hebben.

Daarom is het belangrijk om -ook bij verrijkingsmateriaal- te letten op hogere orde denkvragen als analyseren, evalueren en creëren!

Richtlijnen voor geschikte leerstof voor (hoog)begaafde leerlingen [Nelissen en Span, 1999]

- een hoger abstractieniveau
- complexe vraagstukken
- combinaties van verschillende problemen
- een gevarieerd aanbod
- een aangepaste instructiewijze
- leerlingen moeten zich er langere tijd in kunnen verdiepen
- met een open einde
- gelegenheid geven tot reflecties
- een onderzoekende houding stimuleren

Stichting Leerplan Ontwikkeling voegt daar nog de volgende elementen aan toe [SLO, 2001]

- doet beroep op creativiteit
- biedt open opdrachten
- biedt meerwaarde ten opzichte van de reguliere leerstof
- doet een beroep op zelfstandigheid van de leerling
- lokt interactie uit

Duidelijk moet zijn dat verrijking niet vrijblijvend is. Deze opdrachten moeten ook geëvalueerd worden. Daarbij komen de volgende punten aan bod:

1. Nalopen van de afgesproken werkwijze.
2. Zijn er knelpunten opgetreden?
3. Zijn de doelstellingen bereikt?

4. Evaluatie leerkracht – leerling.
5. Evaluatie ouders.
6. Rapportage van de verrijkingsstof.

B. Buiten de groep

Groep 1/2 Bij kleuters spreken we van een ontwikkelingsvoorsprong, omdat we nog niet 100% van (hoog)begaafdheid kunnen spreken. [Peters, 2007] Dit is pas vanaf 7-jarige leeftijd betrouwbaar te testen en de kleuter ontwikkelt zich sprongsgewijs en daarbij is de ontwikkeling vaak afhankelijk van zijn directe omgeving. Toch is het erg belangrijk om vroegtijdig te signaleren of een kind een ontwikkelingsvoorsprong heeft.

Daarom staan er op ons intakeformulier een aantal signaleringsvragen betreffende een eventuele ontwikkelingsvoorsprong van het kind. Mocht hier iets opvallends worden ingevuld door de ouders, kan er direct in gesprek op worden doorgevraagd tijdens het huisbezoekje wat plaatsvindt voordat een kind 4 jaar is en op school komt.

Indicaties voor de aanwezigheid van een ontwikkelingsvoorsprong [Peters, 2007, van Gerven, 2009]

Algemeen:

- intense betrokkenheid
- “diep” denken (bijvoorbeeld over leven en dood)
- empathisch vermogen (zich goed kunnen inleven in de situatie van een ander)
- kennishonger
- logisch denken
- creërend vermogen
- fantasierijk
- aanpassingsvermogen (hierdoor kan al op jonge leeftijd het onderpresteren ontstaan)
- meer geïnteresseerd in cijfers en letters
- sterk geheugen
- gevoel voor humor
- heeft veel kennis
- opvallend nieuwsgierig
- wederkerig spel

Spraak-taalontwikkeling:

- spreekt duidelijk en heeft een goede zinsbouw
- heeft een grote woordenschat
- gebruikt veel moeilijke woorden
- heeft een goed geheugen
- heeft een brede belangstelling
- vertelt veel in de groep op een ontspannen manier (of valt juist helemaal stil)
- reageert op andere leerlingen
- kan verhalen goed weergeven
- legt de goede verbanden

Sociale-emotionele ontwikkeling:

- kan redelijk goed met leeftijdgenoten spelen, maar trekt ook veel met oudere of juist jongere kinderen op
- neemt initiatief
- open naar de leerkracht
- zelfstandig
- perfectionistisch

Werkhouding:

- begrijpt opdrachten snel
 - heeft een hoog werktempo
 - is gemotiveerd
 - kijkt kritisch naar zijn eigen prestaties
 - heeft een grote spanningsboog
 - stelt eisen aan zichzelf
 - is teleurgesteld als iets niet lukt zoals hij het wil
- Zie ook: signaleringslijst Hoogbegaafdheid

Aanbod Op dit moment kunnen de onderbouwgroepen binnen de groep de kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong voldoende uitdaging bieden. In kleine groepjes werken deze kinderen een aantal keren per week op eigen niveau. Dit kan op gebied van lezen, rekenen, bouwen/constructie of uitdagend denkspel zijn.

Dit kan onder begeleiding van een leerkracht, stagiair of leerling uit een hogere groep zijn. Ook is er een uitwisseling met leerlingen uit groep 3, zodat kleuters met een voorsprong met 'gelijken' kunnen werken en van elkaar kunnen leren.

In de kleutergroepen is ontwikkelingsmateriaal met uitdagende opdrachten, die ingezet kunnen worden waar nodig. Ook worden de plusleerlingen verplicht aan bepaalde opdrachten (in de weektaak) gezet.

Groep 3-4 In dit schooljaar (2017-2018) draaien we een pilot voor deze groepen met een plusgroep. Dit is het eerste halfjaar alleen met groep 4, in het tweede halfjaar komen daar de plusleerlingen van groep 3 bij. Daarnaast krijgen deze leerlingen natuurlijk pluswerk uit de methodes.

Over het algemeen is in deze groepen ook nog niet heel duidelijk of het om (partieel) begaafde leerlingen gaat of echt om hoogbegaafdheid. Waar dit wel duidelijk was wordt verrijkingsstof gekozen passend bij de leerling. Dit kan een andere taal zijn, werken met informatieboeken, werken aan 'programmeren' of een PowerPoint enz.

Groep 5-8 Er is één uur per week de mogelijkheid van een plusgroep. Om als leerling in aanmerking te komen voor de plusgroep stellen we -samen met de groepsleerkracht, de ib-er en de plusgroep-leerkracht hanteren we een observatie/screeningslijst. Als blijkt dat de geboden aanpassing (compacten, verdiepen en verrijken) binnen de groep niet voldoende is en de plusgroep aan de onderwijsbehoefte van het kind kan voldoen, wordt

de leerling aangemeld bij de plusgroep. Aan de start van het schooljaar en na de januaritoetsen kunnen nieuwe plusleerlingen aangemeld worden voor de plusgroep. Bij uitzondering kan dit iom de IB en plusgroepleerkracht tussendoor. In okt/jan/apr/juni kijken we of de plusleerlingen nog op hun plek zijn en blijven deelnemen aan de plusgroep.

11. Plusgroep

Sinds 2015 zijn er op CBS Het Anker 2 plusgroepen. Een groepsleerkracht is hiervoor uitgeroosterd om deze lessen buiten de groep te kunnen geven. De lessen duren één uur en worden gegeven in groep 7/8, groep 5/6 en sinds 2017 groep 3/4.

Het doel van deze lessen is

- Het schoolplezier terugkrijgen en/of behouden
- Kinderen met gelijkgestemden in aanraking brengen
- De leerlingen inzicht geven in hun eigen leerstrategieën en in samenwerking met gelijkgestemden om tot leren leren te komen
- Sterke en zwakke kanten van de kinderen ontdekken. Het bewust worden van hoe ze zelf denken/werken

De inhoud van deze lessen

De pluslessen zijn niet vrijblijvend voor de betreffende kinderen; het is een onderdeel van het lesprogramma. Hier vormen samenwerken, leren leren, uitdagen en aanspreken op een hoger denklevel, ontwikkelen van een groei-mindset en reflecteren belangrijke onderdelen van de les. Het aanbod bestaat uit:

- Losse thema's m.n. uit het "Grote Vooruitwerk Lab Boek" van St. Ontwikkeling Leermethoden, RUG-Nijmegen
- Ontwerpend en ontdekkend leren
- Lessen uit het tijdschrift "Vooruit"
- Naast ontdekkend leren ook opdrachten via de website van Acadin of School aan Zet
- Leren programmeren en filosoferen
- Deelname aan de landelijke Beverwedstrijd.

Registreren -4x per jaar (okt/jan/apr/juni) wordt er door de plusgroep-leerkracht een terugkoppeling naar de groepsleerkracht gedaan.

-2x per jaar (jan/jun) wordt er voor het rapport een kort verslagje geschreven over de betreffende leerling; voorafgaand is er met de betreffende kinderen een gesprek waarin de lessen worden geëvalueerd. Er wordt gereflecteerd op het aandeel van de kinderen, het type denker (analytisch, praktisch of creatief) en welke leerdoelen ze kiezen voor de nieuwe periode. Dit gaat a.h.v. een formulier. [Zie bijlage.]

-De tussentijdse bevindingen van oktober en april zijn observaties van de plusgroep-leerkracht en de eigen leerkracht om te bepalen of de plusgroep ook voor de maanden erna het meest passende onderwijs biedt voor de plusleerlingen.

12. Levend document

Als school zijn wij voortdurend in ontwikkeling. Nieuwe inzichten of nieuwe ontwikkelingen dwingen ons om keuzes te maken. Ons onderwijs is nooit statisch. We kijken steeds of iets bij ons past en/of we er de toegevoegde waarde van in zien. Daarom zal dit beleidsplan een levend document zijn als aanvulling op onze schoolgids en zal zij jaarlijks worden bijgesteld. In ons meerjarenplan staan de onderstaande stappen vermeld. Ieder jaar worden de plannen geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

2019 – 2020	2021 – 2022
<p>-Starten met een plusgroep in de groepen 3 en 4 halverwege het schooljaar. Hier formatie voor vrijmaken.</p> <p>-Plus- en spelmaterialen inventariseren en verzamelen per bouw (1/2, 3/4, 5/6, 7/8) in een bak. Inhoudsopgave toevoegen. Dit dient als voorraad, het kan worden gewisseld in de keuzekast.</p>	<p>- Onderzoeken of een plusgroep wenselijk en haalbaar is voor groep 1 en 2</p> <p>- Aanvullen plusmaterialen.</p>

Links:

<http://www.gelukkighb.nl/gelukkighb-groepen/>

<http://www.kwadraatonderwijs.nl/>

<http://hoogbegaafdheid.slo.nl/onderwijs/algemeen/> (veel linkjes)

http://www.choochem.nl/nl/1_home.htm

<http://www.pharosnl.nl/>

<http://www.hoogbegaafd.nl/>

<http://www.ru.nl/fsw/cbo/>

CBS **HET ANKER**

Leren doe je samen!

Dr. H. A. W. van der Vechtlaan 7 | 8061 HJ Hasselt